

Časové rady: domáca úloha 1, skupina 2

Termín odovzdania: 10. 10. 2023

- Úlohu vypracováva každý samostatne alebo v dvojici. Komunikácia ohľadom riešenia, zdieľanie kódu a pod. je zakázané. Pri odpísaní úlohy alebo jej časti je DÚ hodnotená 0 bodmi, a to aj pre tých, ktorí úlohu odpísali aj pre tých, ktorí ju dali odpísať.
- Úlohu posielajte elektronicky na adresu `beata.ulohy@gmail.com` s predmetom **CR 2023 - DU1 - priezvisko/priezviská**. Podľa neho sa maily automaticky triedia, preto tento formát treba dodržať.
- Body za DÚ dostanete mailom. V prípade, že úlohu riešite v skupine, pri odovzdávaní pošlite kópiu mailu aj ostatným členom skupiny, aby aj oni dostali informáciu o hodnotení, keď ju budem posilať pomocou *reply all*. Ak to nespravíte, je vaša úlohou informovať kolegov o bodoch.
- Posielajte vypracovanú úlohu v pdf formáte (súvislý, dobre čitateľný text doplnený grafmi, nie iba výstupy z R so stručnými poznámkami) a použitý kód ako samostatný súbor. Alternatíva: výstup z R markdownu v html alebo pdf, s uvedením kompletného kódu. Teoretický príklad pošlite tiež v pdf, nie ako obrázok.
- Každý (resp. každá skupina) pracuje s inými dátami a s iným príkladom, rezervácia v google dokumente <http://bit.ly/3ta0eMt> v hárku ČR mEMM - DÚ1.

Príklad 1: Výnosy akcií (5 bodov). Zvoľte si firmu (každý, resp. každá skupina inú) a stiahnite si ceny akcií tejto firmy za zvolené obdobie, minimálne za jeden rok. Funkciou `to.weekly` transformujte dáta na týždenné a vypočítajte logaritmické výnosy. Testujte pomocou ACF a Ljung-Boxovho testu, že tieto výnosy sa dajú modelovať ako konštanta (stredná hodnota výnosov) plus biely šum. V texte domácej úlohy uveďte:

- Názov zvolenej firmy a krátku informáciu o tejto firme (stručne - stačí jedna veta, prípadne niekoľko viet).
- Graf priebehu cien akcie a výnosov
- Výberovú autokorelačnú funkciu výnosov a jej interpretáciu (Sú všetky autokorelácie nesignifikantné? Ktoré sú signifikantné?)
- Výsledky Ljung-Boxovho testu pre hodnoty lagu od 1 až po zvolenú hornú hranicu. P-hodnoty znázorníte graficky ako na cvičení, spolu s porovnaním s hodnotou 0.05. Interpretujte výsledky.
- Zhodnotenie modelu: Považujete model “výnosy sú konštanta (t. j. priemerný výnos) plus biely šum” za dobrý model pre vaše dáta? Prečo?

Príklad 2: Teoretický príklad - stacionarita, opakovanie práce so strednými hodnotami, kovarianciami a pod. (5 bodov). Každý, resp. každá skupina si vyberie jeden príklad, každý pracuje s iným príkladom.

Vo všetkých zadaniach je u_t biely šum.

1. Uveďte príklad procesu, pre ktorý platí, že pre $k = 0, 1, 2, \dots$ kovariancia $cov(y_t, y_{t-k})$ nezávisí od t , ale proces y_t nie je stacionárny. Dokážte, že váš proces má požadované vlastnosti.
2. Majme dané postupnosti nezávislých rovnako rozdelených náhodných premenných X_t, Y_t , pričom:
  - $P(X_t = 0) = P(X_t = 1) = 1/2$
  - $P(Y_t = -1) = P(Y_t = 1) = 1/2$
  - Pre ľubovoľné s, t sú X_t a Y_s nezávislé.

Definujme $Z_t = X_t(1 - X_{t-1})Y_t$. Dokážte, že Z_t je biely šum, ale nie je to postupnosť nezávislých rovnako rozdelených náhodných premenných.

3. Ljung-Boxovým testom testujeme hypotézu, že prvé dve autokorelácie sú nulové. Odhady prvých dvoch autokorelácií z dát sú 0.15 a 0.10. Odvodte, pri akom počte dát (z ktorých boli dané odhady vypočítané) sa hypotéza o nulovej hodnote týchto autokorelácií zamietne.
4. Uveďte príklad procesu, ktorý má nulovú strednú hodnotu a jednotkovú disperziu, ale nie je bielym šumom. Dokážte, že váš proces má požadované vlastnosti.
5. Rozhodnite, či je nasledovné tvrdenie pravdivé a svoju odpoveď dokážte (teda dokážte platnosť tvrdenia alebo uveďte kontrapríklad s dôkazom vlastností, že ide naozaj o kontrapríklad k danému tvrdeniu): Ak sú všetky hodnoty odhadnutej ACF po lag k vnútri intervalu spoľahlivosti, tak Ljung-Boxov test nezamietne hypotézu, že prvých k hodnôt ACF sa súčasne rovnajú nule.
6. Rozhodnite, či je nasledovné tvrdenie pravdivé a svoju odpoveď dokážte (teda dokážte platnosť tvrdenia alebo uveďte kontrapríklad s dôkazom vlastností, že ide naozaj o kontrapríklad k danému tvrdeniu): Ak sú obidve hodnoty odhadnutej ACF pre lags 1 a 2 mimo intervalu spoľahlivosti, tak Ljung-Boxov test zamietne hypotézu, že prvé dve hodnoty ACF sa súčasne rovnajú nule .
7. Rozhodnite, či je nasledovné tvrdenie pravdivé a svoju odpoveď dokážte (teda dokážte platnosť tvrdenia alebo uveďte kontrapríklad s dôkazom vlastností, že ide naozaj o kontrapríklad k danému tvrdeniu): Ak aspoň jedna z hodnôt odhadnutej ACF pre lags 1 a 2 mimo intervalu spoľahlivosti, tak Ljung-Boxov test zamietne hypotézu, že prvé dve hodnoty ACF sa súčasne rovnajú nule.
8. Uvažujme stacionárny proces, pre ktorý platí, že $cor(x_t, x_{t-k}) = 0$ pre $k \geq 2$. Dokážte, že $cor(x_t, x_{t-1}) \in [-0.5, 0.5]$.
Návod: Počítajte disperzie $x_1 + x_2 + \dots + x_n$ a $x_1 - x_2 + x_3 - x_4 + \dots - (-1)^n x_n$ a využite, že získané hodnoty musia byť pre každé n nezáporné.
9. Nájdite príklad stacionárneho procesu, pre ktorý platí $cor(x_t, x_{t-1}) = -0.5$ a pre $k \geq 2$ je $cor(x_t, x_{t-k}) = 0$. Dokážte, že váš proces má požadované vlastnosti.